

Podstawowe komendy i polecenia w Linux

- I. Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu
  - shutdown (zamykamy Linuxa)
  - adduser (dodajemy nowego użytkownika)
  - newgrp (dodajemy nową grupę)
  - passwd (zmieniamy hasła)
  - logout (wylogowanie się)
  - who (sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany)
  - users (j/w)
  - w (j/w)
  - whoami (sprawdzamy kim jesteśmy)
  - mesg (zezwolenie na przyjmowania komunikatów)
  - write (wysłanie wiadomości do danego użytkownika)
  - wall (j/w tylko do wszystkich użytkowników)
  - rwall (j/w tylko do wszystkich w sieci)
  - ruser (wyświetla użytkowników pracujących w systemie)
  - talk (możliwość interaktywnej rozmowy)
  - finger (szczegółowe informacje o użytkownikach)
  - su (zmieniamy się w innego użytkownika)
  - chmod (zmieniamy parametry pliku)
  - chown (zmieniamy właściciela pliku)
  - chgrp (zmieniamy jaką grupa jest właścicielem pliku)
- II. Polecenia związane z plikami i katalogami
  - Polecenia związane z katalogami
    - ls (pokazuje nam zawartość katalogu)
    - dir (okrojona wersja ls, pochodząca z msdos'a)
    - pwd (pokazuje nam katalog w którym się znajdujemy)
    - cd (zmieniamy katalog)
    - rmdir (usuwamy katalog)
    - mkdir (nowy katalog)
  - Polecenia związane z plikami
    - cat (edytowanie tekstu)
    - rm (usuwamy plik(i))
  - Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów
    - mv (przenosimy plik lub zmieniamy jego nazwę)
    - cp (kopiujemy plik)
    - mkdir (przenosimy katalog lub zmieniamy jego nazwę)
- III. Polecenia związane z procesami
  - ps (pokazuje nam jakie procesy są aktualnie wykonywane)
  - kill ("zabijamy" procesy)
- IV. Polecenia związane z pomocą
  - help (wyświetla nam wszystkie polecenia w Linuxie)
  - man (pokazuje nam pomoc do programu)
- V. Polecenia związane z kompresją i archiwizacją
  - gzip (kompresuje nam archiwum *.gz)

- [tar](#) (archiwizuje nam archiwum *.tar)

I. Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu:

shutdown

| -Przeznaczenie: zamykanie systemu
| -Parametry: shutdown [minuty] [informacja dla zalogowanych użytkowników]
| shutdown - natychmiastowe zamknięcie systemu
| shutdown now - j/w
| shutdown 0 (zero) - j/w
| shutdown 2 - system zamknie się za 2minuty
| shutdown 2 2minuty do wył. systemu - system zamknie się za 2minuty pokazując komunikat
| -Opis: to polecenie służy do zamykania systemu, jest możliwość ustawienia tej komendy, żeby zamyknęła Linuxa za np. 2 min. powiadamiając zalogowanych użytkowników
| -Patrz także: ---

---

adduser

| -Przeznaczenie: dodawanie nowego użytkownika
| -Parametry: adduser [nazwa użytkownika]
| adduser jan - dodaje użytkownika do komputera o nazwie(imieniu) jan
| -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz się najpierw przełogować na root'a
| -Patrz także: [passwd](#) [newgrp](#)

---

newgrp

| -Przeznaczenie: dodawanie nowej grupy lub przełączanie na inną
| -Parametry: newgrp [nazwa grupy]
| newgrp programmers - dodaje nową grupę o nazwie programmers
| -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tworzenia grupy, jeśli nie masz prawo do zmieniania się między nimi
| -Patrz także: [adduser](#)

---

passwd

| -Przeznaczenie: zmiana hasła
| -Parametry: passwd [użytkownik]
| adduser - zmienia hasło loginu na którym jesteś zalogowany
| adduser thomson - zmienia hasło użytkownika thomson, jeśli jesteś zalogowany jako root i nie musisz znać poprzedniego hasła zwykłego użytkownika
| -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz się najpierw przełogować na root'a
| -Patrz także: [adduser](#)

---

logout

| -Przeznaczenie: służy do wylogowania się
| -Parametry: brak

|*-Opis:* po wpisaniu polecenia widzimy napis do zalogowania się

|*-Patrz także:* [\[adduser\]](#)

---

who

|*-Przeznaczenie:* sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany

|*-Parametry:* who [parametry]

| *who* - pokazuje np: root tty01 Dec 13 12:42

| *who am i* - pokazuje nam informacje o naszym loginie

|*-Opis:* możesz za pomocą tego polecenia sprawdzić kto jest zalogowany lub "kim" jesteś w systemie

|*-Patrz także:* [\[users\]](#) [\[w\]](#) [\[whoami\]](#)

---

users

|*-Przeznaczenie:* pokazuje kto jest zalogowany

|*-Parametry:* brak

|*-Opis:* ta komenda jedynie pokazuje po przecinku nazwy użytkowników zalogowanych w systemie

|*-Patrz także:* [\[who\]](#) [\[w\]](#) [\[whoami\]](#)

---

w

|*-Przeznaczenie:* pokazuje kto jest zalogowany

|*-Parametry:* brak

|*-Opis:* po wpisaniu widzisz napisy :

| 8:43pm up 13 min, 3 users, load average: 0.07, 0.20, 0.20

| USER TTY FROM LOGIN@ IDLE JCPU PCPU WHAT

| ^^a co poszczególne rzeczy oznaczają^^

| 8:43pm - bieżąca godzina (20:43)

| up 13 min - jak długo pracuje nasz system (13min)

| 3 users - ilu użytkowników pracuje w systemie

| load average - obciążenie systemu przez programy

| USER - identyfikator użytkownika

| TTY - nazwa terminalu

| FROM - informacja dodatkowa

| LOGIN@ - godzina zalogowania

| IDLE - ile czasu upłynęło od ostatniego naciśnięcia klawisza

| JCPU - czas zużyty przez wszystkie programy na danym terminalu

| PCPU - oraz przez wszystkie programy w danym momencie

| WHAT - nazwa aktywnego procesu

|*-Patrz także:* [\[who\]](#) [\[whoami\]](#) [\[whoami\]](#) [\[users\]](#)

---

whoami

|*-Przeznaczenie:* sprawdzamy nazwą loginu na którym się zalogowaliśmy

|*-Parametry:* brak

|*-Opis:* jeśli jesteś zalogowany jako root to wyświetla napis w następnej linijce "root"

|*-Patrz także:* [\[who\]](#) [\[w\]](#) [\[users\]](#)

---

mesg

-Przeznaczenie: zezwolenie lub nie na przyjmowania komunikatów
-Parametry: adduser [Yn]
| *mesg y* - możesz otrzymywać wiadomości
| *mesg n* - nie możesz otrzymywać wiadomości
-Opis: jest to możliwość ustawienia czy do ciebie mają przychodzić komunikaty
-Patrz także: [\[write\]](#) [\[wall\]](#) [\[rwall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

write

-Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
-Parametry: write [użytkownik] [wiadomość]
| *write pasternak wiadro* - wysłanie wiadomości do użytkownika pasternak, u pasternaka pojawi się tekst:
| Message from silverstar!root on tty1 at 23:33 wiadro
| po polsku i ludzku: "Wiadomość od root wysłana o godz. 23:33" i teraz wiadomosc "wiadro"
-Opis: polecenie daje możliwość wysłania komunikaty do wybranej osoby
-Patrz także: [\[mesg\]](#) [\[wall\]](#) [\[rwall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

wall

-Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
-Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
-Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich osób
-Patrz także: [\[mesg\]](#) [\[write\]](#) [\[rwall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

rwall

-Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
-Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich sieci wiadomości z pliku mes.txt
-Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci
-Patrz także: [\[mesg\]](#) [\[write\]](#) [\[wall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

ruser

-Przeznaczenie: wysyłanie komunikatów
-Parametry: wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich pracujących w systemie użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
-Opis: polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci
-Patrz także: [\[mesg\]](#) [\[write\]](#) [\[wall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

talk

-Przeznaczenie: interaktywna rozmowa
-Parametry: talk [login][@sieć]
| *talk parker* - wtedy pokaże się wiadomość
| No connect yet - brak połączenia
| Waiting for your party to respond - czekanie na odp.
| Your party is not logged on - brak partnera w sieci
| Ringing your party again - ponowne wezwanie

finger

Su

chmod

```
|-Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku
|-Parametry: chmod [u(user)|g(grupa)|o(właściciel)|a(wszyscy)][+|-]
[r(czytanie)|w(pisanie)|x(uruchamianie)][nazwa pliku]
| chmod ugo-rw file - odbieramy prawa dostępu do czytania i modyfikowania pliku
właścicielowi, grupie oraz użytkownikom
| chmod a-rw - j/w
| chmod a+r - wszyscy mają prawo do czytania pliku
| chmod a+rwx - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku
```

-Parametry: `chmod [liczba od 000 do 777][nazwa pliku]`
| pierwsza liczba to użytkownik, druga liczba to grupa a trzecia pozostali
| 0 lub --- brak praw dostępu
| 1 lub --x wykonywanie
| 2 lub -w- czytanie
| 3 lub -wx zapis
| 4 lub r-- zapis i wykonywanie
| 5 lub r-x odczyt
| 6 lub rw- odczyt i zapis
| 7 lub rwx odczyt, zapis i wykonywanie
| `chmod 777 file` - dajemy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom
| `chmod 000 file` - zabieramy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom
| `chmod a+r` - wszyscy mają prawo do czytania pliku
| `chmod a+rwx` - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku
-Opis: są to prawodostępu dające lub nie prawa do zapisu, czytania i wykonywania
| jakie są prawa można zobaczyć wpisując `ls -l` na początku jest `-rwxr--r--` pierwszy znak oznacza plik, katalog..., jeśli zwykły plik to jest minus-, 9 następnych to prawa dostępu 3 pierwsze dla właściciela 3 następe dla grupy a 3 ostatnie dla wszystkich
-Patrz także: [\[write\]](#) [\[wall\]](#) [\[rwall\]](#) [\[ruser\]](#)

---

chown

-Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku
-Parametry: `chown [user] [plik]`
| `chown rex doc6` - rex jest właścicielem pliku doc6
| `chown rex doc*` - rex jest właścicielem wszystkich plików w katalogu zaczynających się na doc np. doc5, doc98
| `chown rex ???` - rex jest właścicielem wszystkich plików mających 3 litery np. doc, abc
-Opis: jest to możliwość ustawienia właściciela pliku lub plików
-Patrz także: [\[chmod\]](#) [\[chgrp\]](#) [\[newgrp\]](#)

---

chgrp

-Przeznaczenie: ustawiamy która grupa jest właścicielem pliku pliku
-Parametry: `chgrp [grupa] [plik]`
| `chgrp gracze spis` - gracze są właścicielami pliku spis
| `chgrp gracze *` - gracze są właścicielami wszystkich plików
-Opis: jest to możliwość ustawienia czy d ciebie mają przychodzić komunikaty
-Patrz także: [\[write\]](#) [\[wall\]](#) [\[rwall\]](#) [\[ruser\]](#)

II. Polecenia związane z plikami i katalogami:

-Polecenia związane z katalogami:

--ls

--|Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu
--|Parametry: `ls [parametr] [katalog]`
--|ls - zostaną wyświetlone pliki i katalogi jeden po drugim
--|ls -a - zostaną wyświetlone wszystkie pliki (ukryte) i katalogi
--|ls -l - zostaną wyświetlone pliki i katalogi w postaci listy
--|ls -t - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki nowsze

--| *ls -r* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki starsze
--| *Opis:* jest możliwość łączenia parametrów w postaci *ls -al* jednak źle będą rozpoznawane *ls-a*
+

--| *Patrz także:* [\[dir\]](#)

--|

--dir

--| *Przeznaczenie:* sprawdzanie zawartości katalogu

--| *Parametry:* -brak-

--| *Opis:* to samo po napisaniu *ls* (bez parametrów)

--| *Patrz także:* [\[ls\]](#)

--|

--pwd

--| *Przeznaczenie:* sprawdzanie w którym jesteśmy katalogu

--| *Parametry:* -brak-

--| *Opis:* po wpisaniu komendy pokazuje się odpowiedź

--| *Patrz także:* ---

--|

--cd

--| *Przeznaczenie:* zmiana katalogu

--| *Parametry:* *ls* [parametr lub katalog]

--| *cd ..* - cofamy się o 1 katalog na dół

--| *cd ../../* - cofamy się o 2 katalogi na dół

--| *cd gry* - otwieramy katalog gry

--| *cd gry/tetris* - otwieramy katalog tetris w katalogu gry

--| *cd ../programy* - otwieramy katalog programy w katalogu niżej

--| *cd /programy* - otwieramy katalog programy na samym "dole"

--| *cd* - otwieramy własny katalog

--| *Opis:* jest to możliwość zmieniania aktualnego katalogu

--| *Patrz także:* ---

--|

--rmdir

--| *Przeznaczenie:* usuwanie katalogu

--| *Parametry:* *rmdir* [katalog(i)]

--| *rmdir kat1* - usunięcie katalogu kat1

--| *rmdir kat1 kat2* - usunięcie katalogu kat1 i kat2

--| *rmdir kat1/kat10* - usunięcie katalogu kat10 w katalogu kat1

--| *Opis:* jest możliwość usunięcia katalogu, UWAGA katalog musi być pusty

--| *Patrz także:* [\[mkdir\]](#)

--|

--mkdir

--| *Przeznaczenie:* sprawdzanie zawartości katalogu

--| *Parametry:* *mkdir* [katalog]

--| *mkdir kat8* - zostanie utworzony katalog kat8

--| *mkdir kat1 gry* - zostanie utworzony katalog kat8 i gry

--| *mkdir gry/nethack* - zostanie utworzony katalog gry a w nim utworzony katalog nethack

--| *Opis:* jest możliwość utworzenia katalogu

--| *Patrz także:* ---

--|
--|**Polecenia związane z plikami:**
--|**cat**
--|*Przeznaczenie:* edytowanie tekstu
--|*Parametry:* cat [parametr] [katalog]
--| cat >nowy.w - wpisany tekst jest zapisany do pliku nowy.w
--| cat nowy.w > dwa - plik nowy.w kopiujemy do pliku dwa
--| cat dwa nowy.w > tr3 - plik nowy.w i dwa (złączony jeden po drugim) kopiujemy do tr3
--| cat tr3 > one > two > tree - plik tr3 kopiujemy do one, one do two, two do tree
--|*Opis:* UWAGA przy plikach binarnych grozi ta metoda zawieszeniem terminala lub systemu
--|*Patrz także:* ---

--|**rm**
--|*Przeznaczenie:* usuwanie pliku
--|*Parametry:* rmdir [plik(i)]
--| rmdir plk1 - usunięcie pliku kat1
--| rmdir plk1 plk2 - usunięcie pliku kat1 i kat2
--|*Opis:* jest możliwość usunięcia pliku
--|*Patrz także:* [\[rmdir\]](#)

--|**Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów :**

--|**mv**
--|*Przeznaczenie:* przenoszenie plików
--|*Parametry:* mv [plik] [cel]
--| mv qfile /tmp - przenosimy plik qfile do katalogu /tmp
--| mv f* kat - przenosimy wszystkie pliki zaczynające się literą f do katalogu kat
--|*Opis:* za pomocą tej komendy możemy także zmienić nazwę
--|*Patrz także:* ---

--|**cp**
--|*Przeznaczenie:* kopiujemy plik
--|*Parametry:* cp [plik/katalog] [cel]
--| cp plk1 plik198 - kopiujemy zawartość plk1 do plik198
--| cp plk1 c - kopiujemy zawartość pliku plk1 do c
--|*Opis:* jest możliwość kopiowania plików i katalogów
--|*Patrz także:* [\[mv\]](#) [\[mvdirektory\]](#)

--|**mvdirektory**
--|*Przeznaczenie:* przenoszenie katalogu
--|*Parametry:* mvdirektory [katalog] [cel]
--| mvdirektory homm3 gry - przenosimy katalog homm3 do gry
--| mvdirektory kosz /tmp - przenosimy katalog kosz do /tmp
--|*Opis:* to polecenie działa podobnie jak [mv](#)
--|*Patrz także:* [\[mv\]](#)

III. Polecenia związane z procesami:

ps

| *kill -9 -1* - zabija wszystkie procesy
| *kill -9 0* - !!!samobójstwo!!!
|-*Opis*: wyłączanie procesów
|-*Patrz także*: [[ps](#)]

IV. Polecenia związane z pomocą:

help

|-*Przeznaczenie*: wyświetla nam wszystkie polecenia w Linuxie
|-*Parametry*: -brak-
|-*Opis*: wyświetlenie komunikatów dostępnych w systemie
|-*Patrz także*: [[man](#)]

---

man

|-*Przeznaczenie*: pokazuje nam pomoc do programu
|-*Parametry*: man [program]
| *man mount* - wyświetla pomoc do polecenia mount
|-*Opis*: pomoc do konkretnych programów
|-*Patrz także*: [[man](#)]

V. Polecenia związane z kompresją i archiwizacją:

gzip

|-*Przeznaczenie*: kompresuje nam archiwum *.gz
|-*Parametry*: gunzip [parametry] [*].gz
| *gzip arx* - tworzy nam zkompresowany plik arx.gz
| *gzip -d arx.gz* - odkompresuje nam archiwum arx.gz
|-*Opis*: Można tylko kompresować jeden plik, w przypadku większej ilości trzeba użyć TAR'a
|-*Patrz także*: [[tar](#)]

---

tar

|-*Przeznaczenie*: archiwizuje nam archiwum *.tar
|-*Parametry*: tar [parametry] [*].tar
| *tar -cvf plik** - archwizuje nam wszystkie pliki do sk.tar
| *tar -xvf* - rozarchwizuje nam wszystkie sk.tar
|-*Opis*: TAR nie kompresuje nam plików, żeby były z kompresowane trzeba użyć GZIP'a
|-*Patrz także*: [[man](#)]
